

Norges Fiskarlag
Postboks 1233 Torgarden
7462 TRONDHEIM

Høring - forslag til forskrift om utøvelse av selfangst

Generelt

Fiskeridirektoratet har evaluert bestemmelsene om utøvelse av selfangst i Vesterisen og Østisen. På bakgrunn av dette har vi utarbeidet et forslag til revidert forskrift om utøvelse av selfangst. Forslaget inneholder få realitetsendringer, og har til hensikt å klargjøre og fornye språkdrakten i ulike bestemmelser i gjeldende regelverk, samt harmonisere begrepsbruken med dyrevelferdsloven fra 2009. Vi vil understreke at dette ikke er begrunnet i rapporter eller meldinger fra selfangstinspektører eller andre som tilsier overtredelser av gjeldende bestemmelser, ut over de som tidligere år er fulgt opp på hensiktsmessig måte.

Forskrift 11. februar 2003 nr. 151 angir gjeldende bestemmelser om utøvelse av selfangst. Det materielle innholdet i regelverket har med få unntak vært uendret siden 1991.

Gjeldende lov om dyrevelferd ble vedtatt 19. juni 2009, og tydeliggjør standarder som skal legges til rette for god dyrevelferd. Et viktig hensyn ved innføringen av den nye loven var den betydelige utvikling i kunnskapen om dyrs evner og behov, kombinert med høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles. En vesentlig premiss for loven er således anerkjennelsen av at dyr har egenverdi i tillegg til å ha nytteverdi for mennesker.

Lovens generelle prinsipper gjelder også for viltlevende dyr. Avliving av dyr må således skje på en forsvarlig måte og ved hjelp av egnet utstyr. Dette gjelder således også ved avliving av viltlevende dyr, jf. Ot.prp.nr.15 (2008-2009) om lov om dyrevelferd. Ved en revisjon av gjeldende utøvelsesregelverk for fangst av sel i ishavet, ønsker Fiskeridirektoratet å understreke at bestemmelsene skal samsvare med gjeldende dyrevelferdslovgivning.

Historikk

Gjeldende bestemmelser om utøvelse av selfangst bygger i hovedsak på Selfangstkommisjonens rapport fra 1990 (NOU 1990:19 Norsk selfangst 1982 -1988).

Kommisjonens gjennomgang av dagjeldende forskrift fra 1972 resulterte i at det på flere områder ble foretatt til dels omfattende endringer i regelverket. Ved dissens i tilrådingene ble de strengeste alternativene lagt til grunn i den nye forskriften.

Selfangstrådet foreslo i 2001 at det skulle foretas en ny gjennomgang av regelverket for å vurdere mulighetene for å foreslå fangstfremmende tiltak, som også kunne forenes med krav til dyrevern og etikk. Det ble derfor nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter for Norges Veterinærhøgskole, Statens Dyrehelsetilsyn, Norges Fiskarlag og Fiskeridirektoratet.

Arbeidsgruppen la til grunn at forslag til endringer skulle vær forsvarlige ut fra et dyrevelferdsmessig synspunkt og ivareta de kravene som stilles til dyrevelferdslovens prinsipper for avliving (den gang dyrevernloven, endret ved ny lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven)). Det ble således fremmet forslag om endringer som var fangstfremmende og samtidig skulle ivareta ovennevnte hensyn.

I samsvar med arbeidsgruppens og Selfangstrådets tilråding ble det i 2003 foretatt både substansielle og redaksjonelle endringer i regelverket, jf. gjeldende forskrift 11. februar 2003 nr. 151 om utøvelse av selfangst i Vesterisen og Østisen. De substansielle endringene var i samsvar med tilrådingene fra mindretallet i Selfangstkommissjonen i 1990.

Denne endringen tydeliggjorde regelen om at blodtapping skal foretas på isen umiddelbart etter at hakapik eller slagkrok er anvendt. Ved plukkfangst kan likevel dette foretas om bord, dersom dyret tas om bord umiddelbart og forholdene ellers tilsier det, jf. § 7 femte ledd. Denne adgangen er ikke begrenset til ett år eller yngre sel.

Regelendringen innebar også at det er tillatt til å løfte ett år eller yngre sel om bord i fartøyet (krøking) og slå og blodtappe dem der, forutsatt at dyrene avlives ved skyting, utvilsomt er døde og isforholdene gjør det utilrådelig å gå ned på isen, jf. gjeldende forskrift § 10 annet ledd.

Forslag om revidert forskrift

Selfangstnæringen har som kjent i mange år stått overfor betydelige utfordringer når det gjelder mulighetene for å utvikle en lønnsom næring. Uavhengig av dette er det imidlertid avgjørende at fangsten utøves i samsvar med regelverket som er utarbeidet for å ivareta ulike hensyn. Et ufravikelig hensyn i så måte er kravet om at fangsten skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, og at regelverket skal være utarbeidet på en måte som ivaretar dette hensynet. Det har også vært viktig å kunne foreslå bestemmelser som gir lite rom for skjønnsutøvelse, samtidig som de skal være praktisk gjennomførbare.

Utøvelse av jakt og fangst med skuddvåpen innebærer alltid en viss risiko for treff i organer eller kroppsdeler som medfører at dyret ikke mister bevisstheten eller dør umiddelbart eller i løpet av kort tid, og som derfor kan medføre at dyr utsettes for lidelser. Regelverket må derfor utformes på en måte som forebygger dette så langt det er praktisk mulig. Dette stiller krav til at de enkelte bestemmelsene er utformet på en måte som muliggjør konstatering av eventuell overtredelse og at de ikke er så skjønnsmessige at enhver overtredelse kan bortforklares. Regelverket må likevel utformes på en måte som muliggjør effektiv, rasjonell og forsvarlig fangst.

Nærmere om de enkelte bestemmelsene i forslaget

Hjemmel

Forskriften foreslås som tidligere hjemlet i lov 6. juni 2008 nr. 37 om viltlevande marine ressursar (havressursloven) §§ 16 og 18. Vi legger til grunn at dyrevelferdslovens bestemmelser kommer til anvendelse så langt de passer, da lovens generelle prinsipper også gjelder for viltlevande dyr. Etter vår vurdering inneholder imidlertid havressursloven tilstrekkelige hjemler til å kunne fastsette nødvendige bestemmelser om utøvelse av selfangst, samtidig som dyrevelferdslovens bestemmelser gjelder på selvstendig grunnlag.

Ny § 1 Formål

Vi finner det hensiktsmessig å tydelig definere formålet med bestemmelsene, som er å sikre dyrevelferdsmessig forsvarlig avlaving av sel. Denne bestemmelsen går således lenger enn dyrevelferdslovens beskrivelse av formålet med loven, som er «å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr», jf. lovens § 1.

Ny § 2 Virkeområde

Videre foreslår vi at bestemmelsenes virkeområde beskrives i forskriften. Det tydeliggjøres at regelverket gjelder jakt av sel fra norsk fartøy, jf. § 2 første ledd og ikke jakt på sel langs norskekysten, jf. § 2 annet ledd. Regelverket vil således gjelde fangst av ishavssel. De nærmere bestemmelsene om hvilke selarter som tillates fangstet vil fremgå i de årlige reguleringsforskriftene, som også vil angi kvoter og fangstområder for de ulike artene.

Ny § 3 Definisjoner

Definisjoner av begreper som er sentrale og avgjørende for forståelse og overholdelse av regelverket er angitt i § 3. Vi foreslår at den gjennomgående betegnelsene for å skille de ulike årsklassene av sel endres til «sel som er ett år eller eldre» og «sel som er ett år eller yngre». Disse betegnelsene trenger ingen nærmere definisjon, og omhandles derfor ikke i § 3, jf. gjeldende § 2 nr.1. Definisjonen av «plukkfangst» videreføres fra gjeldende forskrift. I tillegg har vi valgt å definere ordet «enkeltdyr», som inngår i definisjonen av plukkfangst. Med «enkeltdyr» forstås sel som ligger spredt på isen. Dette er for å understreke skillet mellom plukkfangst og fangst av sel som ligger i store ansamlinger på isen. Videre foreslås å definere begrepene «kasteleger» og «langtrøe».

Ny § 4 Hovedregel

Hovedregelen i utkastets § 4 tilsvarer dyrevelferdslovens § 3 annen setning, og understreker bestemmelsenes formål om å tydeliggjøre en plikt til både å behandle dyr godt og forebygge fare for unødige påkjenninger og belastninger, jf. Ot.prp.nr. 15 (2008-2009). Begrepene «unødige påkjenninger og belastninger» innebærer en innskjerping av kravet til utøvelsen sammenlignet med ordlyden i gjeldende hovedregel, jf. § 1 første setning: «Fangstfolkene må under fangsten utvise den største hensynsfullhet og anvende fangstmetoder som hindrer unødige lidelser for dyrene». «Hindre unødige lidelse» tilsvarer ordlyden i dyrevernsloven fra 1974, som fokuserte på beskyttelse mot mishandling, vannskjøtsel og lidelse. Begrepene «påkjenninger og belastninger» omfatter lidelse, men også mindre alvorlige forhold enn det som normalt forstås med lidelse.

Ny § 5 Kompetanse og opplæring

Kravene til kompetanse og opplæring foreslås presisert i forslagets § 5, og erstatter gjeldende § 3 om krav til den som skal utøve selfangst. Forslagets § 5 første ledd er endret til et generelt krav om at den som skal delta i utøvelse av selfangst må gjennomgå teoretisk og praktisk opplæring. Denne bestemmelsen omfatter gjeldende § 3 første og tredje ledd om at den som skal delta i selfangst må ha gjennomgått kurs og bestått de prøvene som Fiskeridirektoratet bestemmer, herunder særskilt prøve i bruk av hakapik. Andre ledd understreker at det årlig må avlegges godkjent skyteprøve for storviltjegere i samsvar gjeldende krav til slik prøve. Prøven må avlegges med det/de våpen som skal benyttes under fangsten, og med samme type ammunisjon.

Bestemmelsen i siste ledd viderefører Fiskeridirektoratets hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om kurs, kursprøve og praktiske prøver.

Ny § 6 Forbud

Samtlige forbudsbestemmelser i gjeldende forskrift foreslås samlet i en bestemmelse, jf. utkastets § 6. Gjeldende bestemmelse om at det er forbudt å drive fangst på andre selarter enn grønlandssel og klappmyss foreslås fjernet, ettersom dette behandles i en årlig reguleringsforskrift. Nåværende § 6 b) tilsvarer forslagets § 6 a) og b), men er tydeligere beskrevet. Bestemmelsen om forbud mot å skyte sel som oppholder seg i sjøen, foreslås

videreført, se ny § 6 c). Forslagets § 6 d) viderefører forbudet mot å skyte sel under slike forhold at de ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen, jf. gjeldende § 6 nr. 2. Likeledes foreslås forbudene i gjeldende § 9 *Festing av dragaband eller renneløkke* og § 10 *Krøking* (første ledd) videreført og tatt i inn i forbudsbestemmelsen i nye § 6 e) og f).

Unntak fra forbudet om å skyte sel under slike forhold at den ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen (forslagets § 6 d) og forbudet om å løfte sel som ikke er slått og blodtappet på isen om bord i fartøyet (forslagets § 6 f) fremgår i forslagets § 6 annet ledd. Dette er unntak som foreslås videreført fra gjeldende forskrift for sel som er ett år eller yngre, forutsatt at vilkårene i ny § 11 om ombordløfting er oppfylt.

Dette innebærer således at det fortsatt vil være tillatt løfte sel yngre enn ett år om bord i fartøyet for å slå og blodtappe den der, forutsatt at dyret er avlivet ved skyting og utvilsomt er dødt. Et ytterligere vilkår er imidlertid at isforholdene er slik at det av sikkerhetsmessige hensyn ikke forsvarlig å sette folk på isen for å utføre dette der. Se også merknadene til ny § 11.

Vi foreslår imidlertid en innstramming av denne unntaksregelen ved at dette nå bare skal kunne tillates ved fangst av ett år eller yngre sel, uten hensyn til om det drives plukkfangst eller ikke, jf. gjeldende § 6 annet ledd og § 7 femte ledd. Sel som er ett år eller eldre skal således slås og blodtappes på isen, og kan ikke tas om bord i fartøyet før denne operasjonen er gjennomført. Det legges til grunn at sel som er ett år eller eldre ikke kan løftes om bord med langtrøe, men må tas om bord ved hjelp av vinsj. Dette innebærer at det må settes folk på isen for å feste kneblene til baksveivene. Vi ser derfor ingen grunn til at ikke slag og blodtapping kan gjennomføres på isen før dyret heises om bord i fartøyet.

Når det gjelder sel som er ett år eller eldre, foreslår vi at det ikke lenger kan gjøres unntak fra forbudet om å skyte sel under slike forhold at den ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen. I gjeldende forskrift er det adgang i dette iht. § 6 annet ledd. Denne unntaksbestemmelsen kan imidlertid medføre at dyr som ligger på dårlig is og eventuelt blir skadeskutt, lettere går i sjøen. Dette vil gjøre det vanskelig å få avlivet dyret raskt. Videre vil påskutte og drepte dyr i denne aldersklassen lettere gå tapt under dårlige isforhold, idet de i motsetning til selunger synker raskt.

§ 7 Fremgangsmåten ved avliving av sel

Forslagets materielle innhold tilsvarer gjeldende bestemmelser, men for å tydeliggjøre de ulike obligatoriske trinnene i avlivingsprosessen er bestemmelsen noe omformulert. I tillegg presiseres det i § 7 første ledd at avliving skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, jf. også dyrevelferdsloven § 12 første ledd. Den påfølgende beskrivelsen av den trinnvise prosessen for avliving ivaretar hensynet angitt i første ledd.

Vi foreslår at skytteren pålegges en plikt til å forsikre seg om at det enkelte dyr er dødt før vedkommendes oppmerksomhet rettes mot noe annet, jf. ny § 7 første ledd nr. 1. Det understrekes videre at bestemmelsen om at skutte dyr så snart som mulig skal slås og blodtappes på isen, jf. § 7 første ledd 2) og 3) også gjelder ved bruk av fangstbåt for oppsamling av skutte dyr. Dyrene skal således være slått og blodtappet på isen før de lastes ombord i fangstbåten.

Bestemmelsen om avliving av skadde dyr foreslås innskjerpet ved at regelen nå formuleres som et påbud, jf. § 7 siste ledd. Dette innebærer at dersom det oppdages et dyr som er forsøkt avlivet, men likevel kun er skadet, skal all oppmerksomhet rettes mot å få avlivet dyret før fangsten kan fortsette, jf. også ny § 7 andre ledd nr. 1 annen setning.

Ny § 8 Våpen og ammunisjon

Forslaget er identisk med gjeldende bestemmelse. Vi foreslår imidlertid fjernet bestemmelsen om at våpenet skal være godkjent av børsmaker før avreise. Kravet om at våpenet skal være innskutt med slik ammunisjon som skal brukes under fangsten opprettholdes, og fremgår nå av ny § 5 annet ledd *Kompetanse og opplæring*

Ny § 9 Hakapik og slagkrok

Forslaget inneholder ingen forslag om materielle endringer. Formuleringen om slagkrokens dimensjoner er noe endret, men intensjonen er ikke å endre gjeldende spesifikasjoner. Henvisningen til Selfangstrådets vedtak fra 4. november 1970 foreslås imidlertid fjernet.

Ny § 10 Skyting av sel fra isen eller fra fangstbåt

Bestemmelsen foreslås videreført fra gjeldende § 8 uten realitetsendringer.

Ny § 11 Ombordløfting

Vi foreslår at begrepet «krøking» utgår, og at prosessen betegnes som at selen løftes om bord i fartøyet. Det presiseres at påskutt sel som er yngre enn ett år kun kan tas om bord med langtrø dersom dyret *utvilsomt er dødt*. Dette innebærer at skytteren ved den minste tvil skal påføre dyret et ekstra skudd i hodet, før langtrøens krok festes i dyret. Den andre forutsetningen for at ombordløfting skal være tillatt er at isforholdene gjør det utilrådelig å gå på isen. Dette innebærer at dersom det ut fra en sikkerhetsmessig vurdering er forsvarlig å sette folk på isen, er det forbudt å løfte påskutt sel om bord i fartøyet, uansett dyrets alder, jf. forslagens § 6 første ledd bokstav f.

Dersom de kumulative vilkårene for ombordløfting er oppfylt, skal selen skal slås og blodtappes umiddelbart etter at den er tatt om bord. For øvrig ingen endring fra gjeldende § 10 annet ledd.

Avsluttende kommentarer

Som vist til innledningsvis og som ellers fremgår av kommentarene og selve forslaget, inneholder det nye forskriftsutkastet bare mindre realitetsendringer.

Samtlige forbudsbestemmelser foreslås samlet i § 6. Gjeldende § 11 angir forbudte fangstmetoder. Vi vil vise til at forslagens § 7 regulerer hvordan sel skal avlives og at nye § 8 og § 9 angir hvilke våpen som er tillatt. Etter vår vurdering vil derfor gjeldende § 11 være overflødig i en ny forskrift. Videre synes gjeldende § 12 om bruk av fly eller helikopter til fangstformål å være lite relevant nå, og foreslås utgå.

Bestemmelsene om fravikelse av reglene i nødssituasjon, jf. gjeldende forskrift § 13 synes overflødige, da dyrevelferdslovens § 12 og de alminnelige bestemmelsene om nødrett uansett vil komme til anvendelse.

I henhold til dyrevelferdsloven vil avliving i nødstilfelle typisk være når et dyr må avlives straks på grunn av sykdom, alvorlig skade eller fordi det er hjelpeløst av andre grunner. Når det foreligger en slik situasjon skal så langt det er mulig de alminnelige reglene for avliving av dyr følges. I denne sammenheng innebærer dette at dersom sel må avlives som nødstilfelle, skal selfangerne så langt det er mulig følge gjeldende bestemmelser om avliving av sel under fangst.

Bestemmelsene i gjeldende forskrift om ansvarsforhold under fangst foreslås å utgå, da dyrevelferdslovens bestemmelser samt de alminnelige bestemmelser om dette uansett vil komme til anvendelse. Dyrevelferdsloven retter seg mot enhver, det vil i dette tilfellet bety alle som deltar i fangst av sel.

Forslag til ny forskrift

Under henvisning til ovennevnte vil Fiskeridirektoratet be om uttalelse til følgende forslag til forskrift om utøvelse av selfangst:

Forskrift om utøvelse av selfangst

Nærings- og fiskeridepartementet har.... 2022 i medhold av lov av 6. juni 2008 nr. 37 om villlevande marine ressursar (havressurslova) §§ 16 og 18 fastsatt følgende forskrift:

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å sikre dyrevelferdsmessig forsvarlig avliving av sel.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder fangst av sel fra norsk fartøy.

Forskriften gjelder ikke jakt på sel i indre farvann utenfor Fastlands-Norge.

§ 3 Definisjoner

Med enkeltdyr forstås sel som ligger spredt på isen.

Plukkfangst er fangst av enkeltdyr mens fartøyet beveger seg fremover i isen eller langs iskanten.

Kasteleger er området hvor selen føder unger.

Langtrøe er en lang stang med krok i enden.

§ 4 Hovedregel

Det skal brukes fangstmetoder som beskytter dyrene mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

§ 5 Kompetanse og opplæring

Den som skal delta i utøvelse av selfangst må gjennomgå teoretisk og praktisk opplæring.

Den som skal skyte sel må årlig avlegge godkjent skyteprøve for storviltjegere i samsvar med gjeldende krav til slik prøve. Prøven må avlegges med samme våpen og type ammunisjon som skal benyttes under fangsten.

Fiskeridirektoratet fastsetter nærmere bestemmelser om kurs, kursprøve og praktiske prøver.

§ 6 Forbud

Det er forbudt

- a. å fangste hunner av klappmyss og grønlandssel i kastelegre
- b. å fangste ett år eller eldre hanner av grønlandssel i kastelegre
- c. å skyte sel som oppholder seg i sjøen
- d. å skyte sel under slike forhold at den ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen
- e. å dra sel på isen før den er slått og blodtappet.
- f. å løfte sel som ikke er slått og blodtappet, om bord i fartøyet.

Unntak gjelder for første ledd bokstav d og f dersom vilkårene i § 11 er oppfylt.

§ 7 Fremgangsmåten ved avliving av sel

Avliving skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Ett år og eldre sel skal avlives på følgende måte:

1. Selen skal skytes i hjernen. Skytteren skal forsikre seg om at det enkelte dyret er dødt før vedkommendes oppmerksomhet rettes mot noe annet.
2. Skutte dyr skal så snart som mulig slås i hodeskallen med hakapikens butte ende, umiddelbart etterfulgt av slag med hakapikens pigg. Denne skal drives dypt ned i hjernen. Dersom den skutte selen ligger stille, er det tilstrekkelig å slå med hakapikens pigg.
3. Selen skal deretter umiddelbart blodtappes på isen. Blodtapping skal utføres ved at det legges et snitt fra underkjeven til enden av brystbenet. Deretter skal blodårene til begge forsveivene skjæres over.

Sel som er yngre enn ett år skal avlives ved skyting eller slag med hakapik eller slagkrok.

Avliving av sel som er ett år eller yngre ved skyting skal følge samme tre-trinns prosedyre som beskrevet ovenfor, jf. andre ledd. I disse tilfellene kan trinn to også utføres ved bruk av slagkrok.

Avliving av sel som er ett år eller yngre ved bruk av hakapik eller slagkrok skal skje på følgende måte:

1. Det skal påføres slag i hodeskallen med hakapikens eller slagkrokens butte ende slik at skalletaket knuses, umiddelbart etterfulgt av slag med hakapikens eller slagkrokens pigg, som skal drives dypt ned i hjernen.
2. Etter at hakapik eller slagkrok er anvendt skal selen umiddelbart blodtappes. Blodtapping skal utføres ved at det legges et snitt fra underkjeven til enden av brystbenet. Deretter skal blodårene til begge forsveivene skjæres over.

Skadde dyr skal uten opphold søkes avlivet.

§ 8 Våpen og ammunisjon

Det skal brukes skytevåpen med riflet løp og ammunisjon med ekspanderende kule og anslagsenergi på minst 2 700 joule (275 kilo-grammeter) for 9 grams kuler og 2 200 joule (225 kilogrammeter) for 10 grams kuler på 100 meters avstand ved fangst av ett år eller eldre sel.

Det skal brukes skytevåpen med riflet løp og ammunisjon med ekspanderende kule og anslagsenergi på minst 981 joule (100 kilogrammeter) på 100 meters avstand ved fangst av sel som er yngre enn ett år.

Med hilsen

Trond Ottemo
seksjonssjef

Hild Ynnesdal
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Havforskningsinstituttet	Postboks 1870 Nordnes	5817	BERGEN
Mattilsynet	Felles postmottak	2381	BRUMUNDDAL
	Postboks 383		
Miljødirektoratet	Postboks 5672	7485	TRONDHEIM
	Torgarden		
Norges Fiskarlag	Postboks 1233	7462	TRONDHEIM
	Torgarden		
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Postboks 94	1378	NESBRU
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	RAMBERG
Samediggi Sametinget	Årvøvargeaidnu 50	9730	KARASJOK
Sjømat Norge	Postboks 5471	0305	OSLO
	Majorstua		
Veterinærinstituttet	Postboks 64	1431	ÅS

